

PAIMENNUKSEN ESIKOE

ARVOSTELU-, TOIMINTA- JA TULKINTAOHJEET

Voimassa 20.5.2008 alkaen

1. ESIKOEEN TARKOITUS

Kilpailuoikeus SBCAK:n järjestämiin paimennuskokeisiin, muille roduille kuin bordercollielle ja australian kelpielle, saavutetaan suorittamalla esikoe hyväksytysti. Lisäksi hyväksytty koe on vaatimuksena bordercollien rotuunotossa vaadittavana todistuksena koiran paimennusominaisuuksista. Esikoe on epävirallinen koe eikä se oikeuta muuhun kuin osallistumaan paimennuskokeisiin tai rotuunottoon yhtenä rotuunoton muista vaatimuksista.

2. ESIKOEEN JÄRJESTÄMINEN

Esikoeen järjestäjänä toimii Suomen Border Colliet ja Australian Kelpiet ry (jäljempänä SBCAK). Esikoe on hieman helpotettu I-luokan rata. Jokaisesta kokeesta täytetään SBCAK:n paimennustoimikunnalle toimitettava koepöytäkirja, johon merkitään kaikki kokeessa olleiden koirien suoritukset, myös hylätyt. Esikokeita voidaan pitää kokeiden yhteydessä, jos se koejärjestelyt huomioon ottaen on mahdollista sekä täysin erillisinä tapahtumina. Jos esikoe pidetään kokeen yhteydessä saa järjestäjä päättää onko koe ennen vai jälkeen varsinaisen paimennuskokeen. Esikoeen arvostelun suorittaa SBCAK:n hyväksymä tuomari. Jos esikoe järjestetään vain rotuunottoa varten, se voidaan järjestää yksittäisenä kokeena ja osallistujia voi olla yhdestä useampaan. Kun koe on tehdään rotuunottoa varten sen voi arvostella paimennuskokeen tuomari tai muu SBCAK:n valtuuttama henkilö. Liite 1.

KOEMÄÄRÄYKSIÄ

1 OSALLISTUMISOIKEUS

Esikoe on kaikille avoin koe. Tuomarilla (tai rotuunottoon tähtäävässä kokeessa arvosteluvoikeuden saaneella henkilöllä) on oikeus tarkastaa koirien suhtautuminen lampaisiin ennen koetta, esim. laittamalla lampaat pyöröhäkkiin tai siten, että koira on pitkässä liinassa. Jos tuomari epäilee koiran käyttäytyvän niin, että lampaille aiheutuu varsinaisessa esikokeessa tarpeetonta stressiä, hän voi evätä koiran osallistumisen esikokeeseen.

Koiran on oltava tunnistusmerkitty sekä rokotettu Kennelliiton ohjeiden mukaisesti.

2 OHJAAJAN VELVOLLISUUDET

- a) Ennen suoritusta ohjaajan täytyy ilmoittautua kokeen järjestäjälle ja samalla hänen tulee esittää koiran rokotustodistus sekä tunnistusmerkintä. Ohjaaja saa auttaa tunnistusmerkinnän tarkistamisessa koirasta.
- b) Ohjaaja ei saa mennä radalle ennenkuin edellinen suorittaja on lopettanut.
- c) Ohjaajan ja koiran on mentävä suoraan lähtötolpalle.

- d) Juoksunarttu suorittaa osuutensa arvotulla paikalla, mutta se tulee pitää pois koealueelta ennen ja jälkeen sen oman lähtövuoron. Ohjaaja saa kuitenkin valmistautua suoritukseensa normaalisti eli hän voi tuoda koiran katsomaan kun lampaat tuodaan hakupaikkaan jne.

3 OHJAAJAN OIKEUDET

- a) Jos ohjaaja on sitä mieltä, että eläimiä on esille laitettaessa liikaa stressattu on hänellä oikeus pyytää tuomarilta (tai rotuunoton paimennuskoetta arvostelevalta henkilöltä) uutta laumaa ennen kuin tuomari (rotuunoton arvosteleva henkilö) on ehtinyt antaa lähtömerkin. Tuomari (rotuunottoa arvosteleva henkilö) päättää antaako hän uuden lauman.
- b) Ohjaajalla on oikeus keskeyttää suoritus milloin tahansa, jolloin suoritus katsotaan hylätyksi.
- c) Myöhästyneenä tullut osanottaja voidaan ottaa mukaan kokeeseen mikäli se järjestelyjen kannalta on mahdollista. Kokeen järjestäjä päättää asian yhdessä tuomarin (tai rotuunottoa arvostelevan henkilön) kanssa.

4 AJANOTTO

- a) Esikokeessa ei ole enimmäisaikaa, mutta tuomari (rotuunottokoetta arvosteleva henkilö) voi keskeyttää suorituksen, jos koiran osaamistaso niin vaatii.

5 HYLKÄYS TAI SANKTIOT

- a) Tuomarilla (rotuunottokoetta arvostelevalla henkilöllä) on oikeus hylätä suoritus:
- Jos koira menettää kontrollin laumaan ja/tai lauma menee koealueen rajojen ulkopuolelle
  - Jos koira kadottaa yksittäisen eläimen – tuomarin tulee tässä huomioida tilanne, joka voi syntyä eläimen kanssa, joka käyttäytyy epänormaalilla tavalla.
  - Jos osanottaja jättää osasuorituksen väliin tai tekee ne väärässä järjestyksessä
- b) Tuomarin (rotuunottokoetta arvostelevan henkilön) täytyy hylätä suoritus:
- Jos koira puree ilman selkeää syytä tai koira ja/tai ohjaaja stressaavat eläimiä tarpeettomasti.
  - Jos ohjaaja rankaisee koira tai käyttäytyy muuten sopimattomasti radalla ja/tai koealueella.
  - Jos osanottaja ei noudata sääntöjä ja ohjeita.
- c) Koiran kurittaminen on kielletty.
- d) Tuomarin (rotuunottokoetta arvostelevan henkilön) on hylättävä suoritus, jos koira on sairas, loukkaantunut tai ei jostain muusta syystä kykene terveyttään vaarantamatta suorittamaan tehtävää.
- e) Radan ulkopuolelta annettava apu johtaa hylkäykseen.

6 KOKEESTA POIS SULKEMINEN

- Jos ohjaaja käyttäytyy kokeissa sopimattomasti tai hänen koiransa käyttäytyy hallitsemattomasti, voidaan ryhtyä asian vaatimiin toimiin, kuten kokeista poissulkemiseen. Päätöksen kokeista poissulkemisesta tekee koetta arvosteleva tuomari (tai rotuunottokoetta arvosteleva henkilö).
- Jos koira hylätään kokeessa aggressiivisen puremisen tai liian kovaotteisen eläintenkasittelyn takia kolme (3) kertaa saman kalenterivuoden aikana, ei se voi enää osallistua esikokeeseen myöhemmin.

RATAOHJEET

Paimenkoirakokeet muodostuvat useista eri osasuorituksista, jotka testaavat koiran kykyä tehdä yhteistyötä ohjaajan kanssa, kykyä käsitellä eläimiä tehokkaasti ja kontrolloidusti sekä minimoimaan eläimille aiheutettava stressi.

Jokainen osa-alue on oma tehtävänsä, josta koiran ja ohjaajan on selvittävä. Jos tehtävä tulee suoritetuksi, arvostellaan suoritus. Koira ja ohjaaja saavat jatkaa suoritusta, vaikka edellinen osasuoritus olisikin epäonnistunut. Tuomarilla (tai rotuunottoetta arvostelevalla henkilöllä) on kuitenkin oikeus keskeyttää koesuoritus, jos koira on osaamaton tai se ei ole ohjaajan hallinnassa.

Seuraavassa taulukossa on vasemmassa sarakkeessa eri tehtävien suoritusohjeet, joissa kerrotaan miten eri osatehtävät suoritetaan sekä kerrotaan miten ohjaajan tulee toimia kyseisissä tehtävissä. Arvostelu perustuu siihen, että suoritusta verrataan ihannesuoritukseen. Taulukon oikeassa sarakkeessa on kuvattu millainen on ihannesuoritus. Koiran pitää paimentaa lampaat radan läpi tehokkaimmalla mahdollisella tavalla, käyttäen lyhyimpiä teitä. Paimennettavien lampaiden tulee kulkea tasaista ja rauhallista vauhtia läpi radan eikä koira saa paimentaessaan leikata lampaiden kuluunsaan kuviteltua suoraa linjaa. Hyvälle eläinten käsittelylle asetetaan erittäin suuri painoarvo. Ohjaaja voi käyttää niin paljon käskyjä kuin haluaa

Työskentely arvostellaan kokonaisuutena. Arvostelussa otetaan huomioon myös ohjaajan ja koiran tapa käsitellä lampaita. Osanottajan tehtävä on selkeästi toimien esittää omat ja koiran osamisen vahvuudet niissä rajoissa, jotka suoritusohjeet määräävät.

SUORITUSOHJE	IHANNESUORITUS
<p>HAKU (NOIN 50 M) Koira hakee eläimet hakupaikalta ohjaajalle. Ohjaaja seisoo koko suorituksen ajan lähtötollpalla.</p>	<p>HAKU Haku koostuu kolmesta osasta: hakukaari, nosto ja kuljetus ohjaajalle. Jokainen osa-alue arvostellaan erikseen.</p> <p>A) HAKUKAARI Koiran on lähetyksessä oltava lähellä ohjaajaa. Käskystä koira kiertää tehokasta reittiä, nopeasti ja määrätietoisesti, lauman tasapainopisteeseen. Koira ei saa kiertäessään häiritä eläimiä tai menettää kontaktia niihin. Ohjaaja valitsee lähetyssuunnan (vasen tai oikea).</p> <p>B) NOSTO Koiran tulee ottaa lauma hallintaan rauhallisesti ja määrätietoisesti sekä antaa lampaiden rauhassa kääntyä kuljetussuuntaan. Kuljetuksen tulee alkaa kohti ohjaajaa tai hakuportteja, lampaita sopivasti painostaen.</p>

SUORITUSOHJE	IHANNESUORITUS
	<p>C) KULJETUS OHJAAJALLE Koira kuljettaa laumaa rauhallista ja tasaista vauhtia, pitäen sen hyvin koossa. Koiran on pidettävä lampaat suoralla linjalla ohjaajaa tai hakuportteja kohti kuljettaessa. Lopuksi koira kierrättää lampaat lähtötolpan ympäri ja lähtee kuljettamaan niitä kohti ensimmäisiä kuljetusportteja.</p>
<p>KULJETUS (NOIN 300 M) Lampaat kuljetetaan osoitetun radan läpi.</p>	<p>KULJETUS Lauman tulee liikkua rauhallisesti ja tasaista vauhtia eikä siinä saa näkyä stressaantumisen merkkejä koko kuljetuksen aikana. Kuljetustien tulee olla tehokas, vauhdin tasainen ja tarpeeksi matkaavoitettava. Koiran täytyy tasapainottaa laumaa niin, että se pysyy hyvin koossa ja kulkee oikeaan suuntaan. Ohjaajan paikka vapaavalintainen. Ohjaaja ei kuitenkaan saa itse vaikuttaa paimennettaviin lampaisiin.</p>
<p>HÄKITYS (PYÖREÄ HÄKKI) Ohjaaja avaa portin. Lampaat ajetaan häkkiin. Kun kaikki lampaat ovat häkissä, portti suljetaan.</p>	<p>HÄKITYS Ohjaaja avaa häkin portin ja jää portin päähän seisomaan. Porttiin kiinnitettyä narua saa käyttää hyödyksi koko sen pituudelta. Ohjaaja ja koira tekevät töitä niin, että lampaat saadaan sellaiseen paikkaan, josta koira voi ajaa ne häkkiin ensi yrittämällä.</p>
<p>HÄKISTÄ ULOS Ohjaaja päästää koiran häkin sisälle ja koira saa ajaa lampaat ulos häkistä.</p>	<p>HÄKISTÄ ULOS Ohjaaja päästää koiran sisälle häkkiin ja sulkee portin. Koira pysäytetään häkin sisäpuolelle. Käskystä koira siirtyy eläinten taakse ja painostaa eläimet ohjaajaa kohti. Ohjaaja avaa portin ja koira saa ajaa rauhallisesti ja keskittyneesti eläimet ulos häkistä. Kun kaikki lampaat ovat ulkona häkistä, sulkee ohjaaja portin ja koira ottaa lauman hallintaansa.</p>

SUORITUKSEN ARVOSTELU

Kustakin osasuorituksesta annetaan arvosana hyväksytty tai hylätty. Läpäistäkseen kokeen pitää koiran saada kaikista osasuorituksista arvosana hyväksytty.

LIITE 1

Paimennuskoe rotuunottoa varten

Rotuunottoa varten tarvitaan bordercollielle hyväksyty tulos paimennuksen esikokeesta. Tulos esikokeesta on muutoin epävirallinen, mutta sen läpäissyttä koiraan voidaan anoa otettavaksi rotuun, jos se muilta osin täyttää rotuunoton vaatimukset.

Rotuunottoa varten voidaan järjestää erillisiä esikokeita, joissa voi poikkeuksellisesti arvostella SBCAK:n hyväksymä, kokenut ja arvostettu henkilö. Tällä henkilöllä tulee olla kokemusta paimennettavista eläimistä, kuten lampaista tai naudoista. Lisäksi hänellä tulee olla pitkäaikainen kokemus paimenkoirien kouluttamisesta ja käytöstä.

Arvosteluoikeuden rotuunottoa varten antaa SBCAK:n hallitus SBCAK:n paimennustoimikunnan esityksestä. Näin ollen arvosteluoikeutta anotaan SBCAK:n paimennustoimikunnalta, joka selvittää hakijan kelpoisuuden tekee SBCAK:n hallitukselle esityksen henkilön hyväksymiseksi arvostelemaan Paimennuksen esikoetta rotuunottokokeessa. Ajantasaisen listan hyväksytyistä arvostelijoista voi tilata SBCAK:n paimennustoimikunnasta.

Arvosteluoikeutta rotuunottoa varten suoritettavaan paimennuskokeeseen anovan on

- oltava lampaiden tai nautojen kasvattaja tai hänellä pitää olla erittäin hyvä paimennettavien eläinten tuntemus muutoin
- tunnettava paimenkoirien koulutus hyvin ja on kouluttanut itse useamman paimenkoiran joko työkäyttöön ja/tai on kilpaillut paimennuskokeissa.
- oltava täyttänyt 20 vuotta
- SBCAK:n jäsen
- Suomen Kennelliiton jäsen
- saatava SBCAK:n paimennustoimikunnan puolto arvostelua varten, jonka jälkeen SBCAK:n hallitus päättää hyväksytäänkö kyseiselle henkilölle arvosteluoikeus.